

Dansk Stil

ved

Afgangsexamen 1877

L. H. Finne mann

Den sande og den falske
Humanitetsfølelse.

Til de mange Ting, hvori Menneskene
adskille sig fra Dyrene, og hvorved de
tilkjendegive, at de ere højere Skabnin-
ger end disse, hører Humanitetsfølel-
sen, en Følelse, der, som Navnet viser,
er særegen for Menneskene. Der gives
to Arter af Humanitetsfølelse, nemlig
den sande og den falske.

Den sande Humanitetsfølelse bestaar
i, at man ikke alene viser sin
Deltagelse i andres Nød og Lidel-
ser, men ogsaa kommer dem til Hjælp
uden selv at opnaa nogen Fordel
derved, men gjør det, idet man ude-

lukkenede lader sig lede af men-
neskehjertlige Indskydelser, som
kun kunne avles i et godt og
medlidende Hjerte. Hvor et saa-
dant ikke findes, der kan der
heller ikke existere nogen sand Hu-
manitetsfølelse, thi alene det gode
Hjerte ønsker, at det maa gaa
alle vel. Det skyr ingen Opafrel-
se for at lindre andres Nød og
forlanger ingen Gjengjældelse derfor;
men gjør det ene og alene for at
gavne og hjælpe sine Medmennes-
ker, og fordi det ikke kan
handle imod de Pligter, som
Naturen har nedlaet i det ene Men-

neske mod det andet. Den san-
de Humanitetsfølelse strækker sig
ikke alene til Menneskene, men
ogsaa til Dyrene. Den ytrer sig
imod disse i god Behandling og
omhyggelig Pleje. Den kan intet
Samkvem have med Raaheden; thi
den hader og afskyr alle slette
og mod Menneskeligheden striden-
de Gjæringer.

Anderledes forholder det sig med den
falske Humanitetsfølelse. Den bæres
kun til Skin og viser sig som
noget reelt udvortes. Det er Raake-
den, der har taget Humanitetens Masket-
paa. Den ytrer sig blot i Ord og,

naar det gaar vidt, i en fremtrum-
gen Taarestrøm; men til at vise
sig i Gjærningen kommer den al-
drig, med mindre den kan opi-
naa nogen Fordel derved. Kun
i dette Tilfælde hjælper den og
faar saaledes Udseende af den
sande Humanitetsfølelse, men en
saadan findes i Virkeligheden
ikke, og hvad den udfører, ud-
fører den i Grunden for sin
egen Interesses Skyld. Menneskenes
Trængsler ere den aldeles ligegyld-
dige; hyppigt glæder den sig end-
ogsaa over dem i Smug.

Det kan ofte være vanskeligt at
skille den sande Humanitetsfø-
lelse fra den falske. Thi ^{ligesom} en
Person skuffende kan efterlignes af
en anden med Maske, saaledes kan
den falske Humanitetsfølelse ogsaa
bære Præget af den sande; men lige
saa lidt som den maskerede Person
kan taale en nærmere Undersø-
gelse, lige saa lidt vil den falske
Humanitetsfølelse kunne bestaa en
haardere Prøve.

Dansk Stil. I.

Afgangexamen 1877.

Frederik Julius Orveg.

Den sande og den falske Humanitetsfølelse.

I denne Tid er der ofte Anledning til at tale om Inhumanitet, naar man hører om de lykkelige Soldater og Fængsels bejaede Gudsombeder og uimenneskelige Handlinger, og Grunden til, at Sykket nu sidder i Falden, er vel for en stor Del dens Mangel paa Humanitet ligesom den kristne Befolkning i Sykket. Paa den anden Side, hører vi ofte sige: „Det var et humant Træk“, „det er en human Mand“, „det vidner om Humanitetsfølelse“. Selve Ting har imidlertid en Skyggeside; saaledes er Humanitetsfølelsen ikke altid sand; ofte træffe vi paa falsk Humanitetsfølelse; i det følgende vilde vi nærmere gaa ind paa den sande og den falske Humanitetsfølelse.

Humanitetsfølelse er altsaa Følelse for Menneskelig-
hed, og en human Mand er en Mand, som hand-
ler imod sin Næste, som et Menneske. ~~En~~ hanter imod
et andet Menneske; Humanitetsfølelse kan imidlertid
sædes, være sand og falsk. Det, der gjør Humanitets-
følelsen sand, er, at velkomende i sit Indre er
kærlig, naar Humanitetsfølelse og er opfyldt af Lyb-
hed til at gøre sine Medmennesker; naar han altsaa
handler humant, sker det ikke af personlige Bibe-
nær, f. Ex. Arrogant og Egenlyst. For at tage
et Exempel vil den sande humane, naar det gjælder
om at redde en drukket, ikke gjøre det for at
komme i Folks Munde eller for at vinde Belønning
derfor; han vil redde den drukket, alene af ædel
Humanitetsfølelse mod ham som sin Næste, fordi han
føler det som sin Pligt at gjøre det.

Falsk Humanitetsfølelse har derimod sin Rod i de
ovenfor nævnte personlige Henoyer, Arrogant
og Egenlyst; andertiden viser man falsk Hu-
manitetsfølelse af falsk Udsættelse, Udsættelse
for at være i Gæde af Mønden.

Den sande Humanitetsfølelse viser sig altsaa i
den humane Handlemåde; hvor han kan det,
hjælper han sine Medmennesker. Humanitetsfølelsen
gjennebringer den kristelige Moral, den er en
Humanitets Religion; den anvender altid Men-
neskelighed og går ind paa at gøre hele Men-
neskeheden. Overdrevet Humanitetsfølelse gør ikke
aldrig; den alderfor ofte gør skade; naar
vi isærlig se hen til den gotteriske Kæiser
Joseph d. 2^{den} Reformen i Sædning af forrige
Aarhundrede, var han vistnok bejlet af sand

Især for at gøre sig Folk ved at gøre det ud af
de forældede Forhold, hvorunder det levede; men
Kjæser Joseph gjorde det for hovedkilden, han vilde
have alt gjort med et Slag, saa Følgen af hans
Især for Reformer i alle Retninger blev, at han
selv maatte tage de fleste af dem tilbage.

Den falske Humanitetsfølelse viser sig naturligvis ogsaa
i verdkommendes Handlemåde; en saadan Følelse kan
aldrig blive overvunden - Naar man nu spørger, hvad
den gamle mest, sand eller falsk Humanitetsfølelse,
maa tænkes naturligvis blive: den sande; thi en falsk
Humanitetsfølelse, der f. Ex. viser sig i Gængegaver til
de fattige eller til Velgjørenhedssekskaber, kan jo nok
gøre godt paa en Maade og for en Tid, men da
den sande Især ikke vedbliver, ophører Gaverne natu-
rligvis ogsaa. Saaledes maa ubetinget den sande

Humanitetsfølelses Handlinger være at forhindre

Ligeom man i alle Livets Forhold skal og gjør
bedst i at holde sig til Sandheden, saaledes
bør man det ogsaa, hvor Talem er om Human-
itet; falsk Humanitetsfølelse vil man ingen
Gave have af; thi Folk vise sig ikke tak-
nemmelige for Velgjæminger, naar de vide, at
der ikke ligger en sand Følelse til Grund for dem.

C. J. Møller 16/1877

Dansk Stil (fri Opgave)

Afgangseksamen 1877.

N. Batslev.

Den sande og den falske Humanitetsfølelse. -

Tid Menneskene bleve skabte, have de faaet store Gaver, der adskille dem fra alle andre levende Skabninger paa Jorden: de bleve skabte i Guds Billede og begavede med Forstand og en usidelig Ljod. Disse ²Egenskaber stille Menneskene paa et saa overordnet Trin, at man skulde tro, at de uvilkaarlig maatte føle sig som et stort Samfund i Modsætning til Dyrene og behandle hverandre i Overensstemmelse hermed. Dog har der til visse Tider voreet saa opvovende Beviser paa det modsatte, at man har kunnet fristes til at tro, at der faaer Mennesker, der kun vore dette af Navn;

men hos hvem forøvrigt ethvert Lyd
af det menneskelige var udtrykt fra
Grunderen: man erindre sig blot en Negro
eller en Jamaicans' Gensomhed; man
kanke blot paa, hvorledes de ulykke-
lige Neger-slaver ere blevene behandtede
af Folk, som ikke blot vilde kaldes Men-
nesker, men endogaa Kretture!

Men heldigvis fremtræde disse Exempel
dog som Undtagelser, og de fleste Men-
nesker opfører med Respekt over sine Hand-
linger; Humanitetspolitikken betragtes af
alle velantende som en Dyd, og den
er i Regelen, samme Grad mulig hos
den enkelte, eller hos et Samfund, jo høi-
re de har eller det staar i Dannelsen og
sandelig Udvikling; man sammenligne
saaledes Plebidens og Kulidens Forhold

Behandling af Krigsfanger.

Vi kunne ikke andet end sige, at Hu-
manitetspolitikken er fuldt berettiget til
at anses for en stor Dyd, hvad enten
den fremtræder i det store eller i det
lilla. Humanitetspolitikken er en nødven-
dig Begrebelse for et Samfunds lyk-
kelige og rolige Eksistens; thi i ethvert
Samfund er det en Nødvendighed, at
der maa være et Forhold mellem over-
ordnede og underordnede, at nogle mere
maa fremtræde som de bydende, an-
dre mere som de lydende, og hvor
et saadant Forhold ikke har sin Sty-
kke i Humanitetspolitikken fra sin over-
ordnede Side, vil det snart blive
opløst eller utardt til et Misforhold,
der tiltrækker man end paa en vilkørlig

Maade. Tyreren bør saaledes være human
mod sine Undersaatter, Herkonden mod
sit Fjende, for at det rette Forhold kan
værløve at bestaa; derfor indskærpe ogsaa
Loverne Humanitet og straffe dem, som
ikke lyde dens Bud; ved Humanitet vinder
den herkende Magt, at den er værdig
til at indtage sin overordnede Stilling,
og Historien viser os, at naar de væ-
rdige Elementer i Samfundet arbejder
sig op til Magten, er det ikke huma-
nitet, men Lovens Gensidighed, U-
selfødselighed og Egnstjærelighed, der er
Forspørg for dens Styrelse: naar har
man vel set Pablen eller Revolutionens
Maad være humane efter en Sejr?
Det er dog ikke alene Nødvendigheden,
der bringer os til at være humane;

for den kristne er det billige en Pligt
at være det; thi Skriften byder os at
elske vor Næste som os selv og byder
os at gjøre med andre, hvad vi vilde,
at de skulde gjøre med os, og huma-
nitetfølelsen er saaledes en nødvendig Egen-
skab hos en god kristen. Vi bør saale-
des saavel fra Kyllens som fra det
sædelig godes Standpunkt betragte hu-
manitetfølelsen som værdig til at ægte
og udvikles: den skaffer os Frygt mod
ydre Træer og Frygt og Respekt og
og den udvikler hos andre Hjærlighed
og Ælsk til Efterfølgere i det gode, ikke
som dens Modstrøing Had og Uelighed.

Magtet nu Humaniteten kan berøve saa
megen Lykke og kan sige at være uund-

vellyk, maa man dog ikke tro, at man
handler rigtigt, naar man søger at
udvikle den til en størst mulig
Højde og i denne Skikkelse bringe den
ind i alle Forhold. Humanitetsfølel-
sen er en Dyd; men den har visse Græn-
ser som ikke maa overstrides; kommer
man ud over dem, er Humanitetsfølel-
sen falsk, og den gør ikke Nytte, men
forlemede Skade. Det er falsk Humanitet,
naar Lovene fastsætte saa milde Straffe,
at de ikke kunne afskrække fra For-
brydelser, og naar en Husbonde giver sit
Tjende, selv for stor Tjenest, Tjening bli-
ver Uorden og Tjentesløshed i Staten og
Uro og Dovenskab hos Tjendene. En
Fader bør opdrage sit Barn strengt
retfærdigt og ikke af Bøddelighed lade
sig forlede til at ^{indlade at} straffe det, naar det for-

tjener Rædsel; kommer Humanitetsfølelsen
i Flid med Retsfærdigheden, er den ikke
mere en Dyd. Den falske Humanitetsfø-
lelse bringer kun i Forlegenhed; den evner
keg Anseelsen og træder hindrende og Næm
for en kraftig og energisk Opførelse,
og den bringer andre til at stille yder-
ligere og overdrevne Fordringer, der i længden
ikke kunne tilfredsstilles.

Naar vi altsaa stræbe efter at vise vor
Humanitetsfølelse paa den rigtige Maade,
skulle vi bestrebe os for at holde den
indenfor de rette Grænser. Den, der
forstaar det, maa opnaa en agtelse og
sikker Hilling i Samfundet, og det, at
han er istand dertil, viser, at han
er i Besiddelse af den fornødne Karakter-
styrke og af en Aand, der ved lid-

Lærrelse har opnået at kunne skjolne
mellem det vidtulege og det hilynta-
dende gode. —

Dansk Stil. I.

Afgangsexamen 1877.

af

Fredrik Julius d'Origny.

Rom to Gange Verdens Behersker.

„Af liden Griet worden ofte stor Kæd“ si-
ger Oodspøget; endskjøndt denne Sætning for det
meste anvendes paa store Ulykker, der stamme
fra en ubetydelig Fildragede, kan man alligevel
med Rette anvende den, hvor Taler er om en
stor Begivenhed, god eller ond, gavnlig eller skadelig
for Menneskeheden. En saadan ringe Begy-
ndelse skriver sig den store Skilling, som Verdens
Herstærende Rom indtog, ikke en Gang, men,
hvor der er enestaaende i Historien, to Gange; ja,
det er den eneste Kæd, der efterat vare dalt
atker er opstaet; men den Maegt, Rom besad
første Gang, og den Maegt, Rom besad anden Gang,
var heller ikke af samme Art; første Gang
var det et Krigers og Tjeters Herredømme, og
den Gang var det eller skulde i det mindste

have været et Fredens og Mildhedens Herredømme.
Lad os i det følgende se, hvordan Rom fik sine
dobbelte Magt, og ved hvilke Midler den hver Gang
beholdt og bevarede sin Magt.

I Oldtiden blev den i Aare 753 anlagt en lille By
midt paa den italienske Halvø; dens Navn var Ro-
ma. Denne lille By maatte i Begyndelsen som
alle andre smaa Byer forvare sig og bevare sin
Existent ved at afsætte fjendtlige Angreb af omboen-
de Folkelag; men snart gik Slæden Rom fra
Trosvær over til Angreb af omboend, og de italia-
ske Folk, det ene efter det andet, maatte under-
kaste sig; i Begyndelsen af det 3de Aarhundrede
 havde Rom udstrakt sin Magt til Staden Pabico,
der stilledes det øvrige Italien fra det aitalginske Gal-
lien; efter den Tid fik Romerne Krig med Kar-
thagener paa Afrikas Nordkyst, og disse Folks By,
Karthago, maatte underkaste sig og blev gjort al-
deles afhængig af Romerne i Aare 201. Dengang
udvidedes Rom's Magt i det næste Aarhundrede i f.

den til Mædoneskrigene og den sydlige Krig.
I Spanien havde Romerne allerede ved den 2^{de}
punicke Krig faaet fast Fod. De fortsatte
Erobringernes bestandig i alle Vestens Hjørner, og
i den følgende Tid traft vi berømte Navne paa
Krigerne, saasom Marius, Sulla, Pompejus og Ca-
sar; men denne Rom's Stæder efter Udvidelse
af sin Magt løb dog ikke af uden Krig i
selve Moderlandet; vi hørte saaledes om de Bor-
gerkrige og allehaand Uroligheder og Forvirring.
Caesar, et af de berømteste Navne i Rom's Hi-
storie, opkasted sig til Diktator, men maatte
bede sig om Aare 44, da man mistenkte ham
for at være stærk om at skaffe sig Kongemagt.
Den efter hans Død optændte Kamp og Forvir-
ring endte med, at Rom i Aare 28 f. Kr. F.
var et Kejserrige, fra hvis Trome Kejsen pu-
gustus udsjædede Væden; under ham faldt
den Helms, den blev forvagen til Rom's Be-

lydning paa en senere Tid. Angjældt feggede Rom-
menigets Udstrækning, indtil det i Slutningen af det
første Kristne Aarhundrede havde et stort Omfang; de
Gang herkedt efter hinanden 5 gode Kjøere, der
stjælede Rjæde efter Ene; men allerede den 3 die af
disse, Hadrian, lod den romerske Imperator gjøde
den første Tillægsland. I den følgende Tid vare de
fleste Kjøere ude og elidige; Vellyst og Overdaadig-
hed bredte sig mere og mere, indtil Romeriget, slægt
og sammehængende, faldt for Barbarernes Angreb.

Vi have nu fulgt Romerigets Udvikling. Naar vi
nu se hen til den Tid, da Rom for anden Gang blev
Verdens Behov, se vi strax, at dette sidste Ræ-
dømme som overfor sigt er af en ganske anden
Art end det første; det sidste er et aandeligt
Herredømme, det første et verdsligt.

Under alle de Forsøgelser, som de kristne maatte
lide, indvar deres Biskopper, at det blev nødven-
digt at slutte sig sammen under et fælles Overhoved;
da Paven i Rom ansæes for at staa i Spidsen

for den Menighed, som Apostelen Petrus havde stiftet,
og insædes ansæes for Kirke efterfølger
her paa Jorden og tilmed bode i Verdens gamle
Hovedstad, blev den erkjendt for Kirkens Over-
ved under Navn af Pave. Den Pave, der gjæld-
te Paestolens Magt, var Gregor den store, c. 600.
Han forbedrede Guds tjenerens Indretning og vakte
et Udseende af Munkes om Missionæren for
Guds Riges Udvidelse. I Begyndelsen var Pa-
vens Magt kun en aandelig, men efterhaanden
skaffede Paven sig ogsaa verdslig Magt, og
Kirkestaten sammendes ved Sammenslutning af flere
Stater i den mellemste Del af Italien. Men
frænden den Tid havde Paven og Kirkens aen-
delige Magt vist sig i Kristjener, der ene for
bekjendte til nærmere, at antallet var. Da de
lygte Kjøere, efterhaanden havde gjort store
gub i Paven's Magt, traadte Pave Gregor 2 die
og ind i dem, og den Aand, der først mellem
Kjøeren og Paven, har faaet Navn af Kirkestatens

den; den endte i Begyndelsen af det 12de Aarhundrede
med, at Domkapitlerne skulde vælge Kirkens Tjener
se og Kongen liddede de verdslige Lev. Paven
stod paa sine Højdedaakte 1215 da Innocent 3^{de}
holdt det store Laterankoncilium i Rom. Men Pavens
magt kunde ikke have sin Betydning og maatte
tilsidst brette under for Tyrkerne's Magt. Da Pa-
vens først havde maatte flygte dens Opholdssted til
Sydfrankrig, hvor de boede i Avignon i 70 Aar, blev
de mere og mere afhængige af de franske Konger
og tabte saaledes deres Magt.

Vi have nu set, hvilket Rom to Gange har spilleet
en betydelig Rolle, den første Gang under hedenske
Tyrker, den anden Gang under kristne Paver; den første
Gang var Herredømmet verdsligt, den anden Gang
aandeligt; det første Herredømme støttede sig paa
Millioner af Soldater, det andet paa tusinder
af Munker. Grunden til begge Rigers Magt var
Troghed, i det første Tilfælde Troghed for menneske-

lige Herredømme, i det andet Tilfælde Troghed for
Gud og sin Skæbne, Kirken brækket med, derom
man ikke blinde underkastede sig dens tildels
vrange og træbelige Forskrifter. Grunden til, at
begge Riger faldt, var de Omstændigheder, at
man fik Pjensene og for dens Usselhed og Elendigh-
hed. Naar man spørger, hvilket af de

Danske Stål (bekjendt Stof)

Afgangseccamer
18ff.

V. Bahlv.

Rom to Langel Verdens Bekerster.

De to store Kræfter, som frembrød
de i Menneskelivet, den legemlige,
fysiske Kraft og Sandens Kraft, kun-
ne begge, naar de anvendes paa
den rette Maade, føre til betydelige
Resultater. Forst synes den fysiske
Kraft at kunne føre til det højste
Maal, snart maa den igjen løj-
sig under Sandens naturlige Hævedom-
me. At de begge kunne beherske
Verden, lærer os Romo-Historie: I Øst-
tiden udgik fra Tiberstaden de Be-
lægnere, der skædes af saa godt som
alle kuldsejede Folkedrag, og de ro-
meriske Legioner frygtedes af alle Verdens-

dels, i Middelalderen var det altes
fra Rom, at Verden beherskedes;
men denne Gang ikke ved Legioner,
men ved Naudens Herredømme, der
ikke viste sig svagere end hint;
dens værdige Magt knebde de stolteste
Tyroster, og sætte Tusinder af Men-
nesker i Bevægelse mod fjerne Lande.
Jo Gang var altsaa Rom Verdens
Behersker; men det naaede ikke
begge Gange et Maal, at de samme
Veje, og derfor var det Verdensherredøm-
me, Rom utvædede, ogsaa meget for-
skjelligt; Oldtiden og Middelalderen.

Hvad var det nu, der forste Gang
bragte Rom op til at være Verdens
sædte Stormagt fra den sineske Ke-
jsersæde paa den palatiniske Høj?
Svarer gives os af Romerfolkets Historie.

Hvad der udmærkede Oldtidens Romer,
var ikke alene Tapperhed, men ogsaa
Dydelighed, med beundringsværdig Karakter,
ethyge ordte de at bevare deres Mod-
ufornimthed under de største Ulyk-
ker, og med et udmærket praktisk
Politik forstode de at benytte sig af
Omstændighederne; "divide et impera"
var den Regel, som Romerne saa
gammel Tid fulgte, og derved brakte
de hurtigt og sikkert deres Magt til
alle Sider; naar man betragter Romer-
folkets i det kraftigste Tid, vil man
se, at det Magt ikke berode paa
enkeltt Mandes overlegne Dygtighed,
men paa den Kraft og den Hant,
som gjennembragte det hele Sam-
fund; Romerrigets Herredømme var
beretiget, da det havde de Guds

skaber, som en herskende Magt bør have,
og heller ikke havde forhen nogen stat
opnaaet en saadan Magt. Fra Skot-
land til Sahara^{Isken} og Mellemasiens Stæder,
frygtedes Befalningene fra Rom, og
store Rigerne strømmede til Ver-
denskuglen, hvor alt rigt og pragt-
ligt sammeneholdes; det latinske
Sprog udbredtes over mange af Euro-
pas Lande, og den romerske Kue-
paavirkede fjerne Folkelag. Men
den store Magt og Rigdom forber-
ede Folket; det var ikke mere de
Mænd, der havde Trodsel Hannibal og
erobret Verden; en ny delvisdigg og
kraftløs Slægt havde indtaget deres
Plads, den maatte vise og give Plads
for kække Folk, som kunde medbringe

ny Styrke og fornyse den ublevede
Slægt. —

Romerriget sank; men skintet om dets
Størket holdt sig, og en ny Magt
skulde aller gjøre Rom til Verdens-Mid-
punkt. De raa Barbarer, der havde
benyttet sig de fleste af de romer-
ske Lande, maatte dog snart aulag
de overvundne Folkes Kue- og Reli-
gion, og Gyseligheden fik snart en
stor Magt over de endnu barntige
Nationer; som Gyselighedens Overhøvud
fremtraadte snart Borkoppen i Rom,
der hurtigt fik en meget stor Betyd-
ning, og Rom blev som Taverne-Stat
aller Herstuerende over Verden. Denne
Gang var det ved enkelte Mænds
Kraft, ikke ved Mongolens Gyselighed,

at Rom blev stort, og som de belyste-
lygte af disse Mænd frembrøde de
tre udmærkede Paver Gregor den Store,
Gregor den 1de og Innocens den 3die;
af disse udtannede den første Kirkens
Belysning og befæstede Pavens overordnede
de Stilling med Hensyn til de andre
Biskopper; den anden kæmpede for
den gejstlige Magts Uafhængighed af
den verdslige og for Anerkjendelsen af
den Mening at Paven er Kristens
Overordnede og Valdgiftmand i deres
Stridigheder; den tredje bragte Pave-
magten til ^{dens} Højdepunkt og traag
de magtfulde cyrcer til at lyde ~~hans~~ ^{til}
Bud. Den Belysning, som Pavemagten
havde i sin mest glimrende Tid,
forekommer os nesten utrolig. Utalige

Riddere og Tyrker drog paa Pavens
Bud til Korslog mod Hetsningerne; Kys-
sere og Konger attede deres Befalinger;
for Gregors Vaete skjoldede Henrik den 4de,
da man barfodet stod foran Canossa
og bryggede om Orade; for Innocens
den 3die frygtede Johan uden Land, der
blev nedtaget til at lase England til
Leden af Pavestolen, og iudek han var
ydmygget end Erik Menved Boer til
Bonifacius den 8de, der sluttede om
de Ord: "Jal Herre, din Tjener lyder". -
Men ogsaa denne Romes Storhet
evandt og Pavens Misbrug og
Udnelighed blev den til Fortærr,
saa at man paa Luthers Tid sank
øye, at jo nærmere man kom til
Rom, jo mindre agtede Paven.
Rom er ikke mere Verdens Behersker,

men Mindet om Sladens fornuft-
Magt vil ikke forga, og med Afs-
delighed og Beundring vil man etke-
se hen til den gamle Stad ved Fibers
Bred, idet Mindet om den uomsne-
Storhet vokkes. —

Dansk Stil

ved

Afgangsexamen 1877

L. H. Finneemann.

Rom to Gange Verdens Behersker.

Ingen Stal: Verden har fra en saa ringe Begyndelse haevet sig til en saa uhyre Magt, som Rommeriget. Rom blev efter Sagnet grundlagt af Romulus og Remus 756 og begyndte snart at udvide sig paa de omkringboende Folkes Bekræftning.

Sydhel: Slag, og standhaftige Høden og altid enige gik Romerne for det mest sejrfulde af Slagene. Efter en Række haarde Krige, i hvilke det flere Gange var Undergangen nær, havde Rom udbredt sin Magt til de græske Kolonier i Syditalien, af hvilke Farent var meget magtig. Da Farentinere havde opbragt nogle Skibe i den tarantinske Bugt og ikke vilde betale Skadeserstatning, kom det til Krig. De blottede Farentinere kunde ikke staa sig imod de haardføre Romere og bad derfor Kong Pyrrhus af Epirus om Hjælp 280. Dens store Feltherse drog stærk over til Italien, og ved Gluden Stris mødte de romerske Legioner første Gang den

macedoniske Phalanx. Romerne ledte et fuld-
stændigt Nederlag; ~~men~~ desnagtet tabte de ikke
slødet, men viste deres sædvanlige Færthed
i Nødens Stund. Næste Aar vandt Pyrrhus igjen
et Slag, men hjalp sig med Tabet af de
tapreste Epiroter. Da Romerne paa ingen staa-
de vilde indlede Underhandlinger med ham, og
han ikke vovede at drage mod Rom, satte
han over til Sicilien og vendte først efter
4 Aars Forløb tilbage til Italien. Men imid-
lertid havde Romerne styrket deres Magt og
i Hæfden af Tarent stod det sikte for
Romerne sejrige Slag med Pyrrhus 275. Der-
næst maatte Pyrrhus vende tilbage til Græken-
land, og samme Aar, som han her døde for til-
ges, undtvang Romerne de endnu ubetvungne
Folkeslag i Italien (273), og i 266 havde Romerne
udvidet deres Herredømme til Floden Rubico. —
— Imidlertid havde der været sig en anden Magt

til en for Rom farlig Højde, det var Carthago,
som især var magtig til Søs. Carthaginienserne
havde hidtil staaet i et godt Forhold til
den agadychende Flad Rom, som ikke gjorde
nagt Indryk i deres Stænder. Men 264 angreb
Kong Hieron i Syrakus de søverste Mame-
tiner i Messana, og et Parti af dem bad
Carthago et andet Rom om Hjælp. Rom
vendte da en Hær til Sicilien, som satte sig i
Besiddelse af Messana. Men hermed fornærme-
de de Carthaginienserne, og den første puni-
ske Krig udbrød. For at kunne møde sin
Fjende paa Havet var det nødvendigt for Rom,
at det ansattes sig en Flaade. Derved be-
sluttede man at rejle til Afrika for at angri-
be selve Carthago, og efterat den fjendtlige
Flaade var slået ved Nysten af Sicilien, landede
de Romerne under Regulus i Afrika. I 256
gynge de Romerne god Fremgang, men
andaledes blev Forholdene, da Carthaginienserne
stillede den adsmækket dygtige Spartaner Xanthippus

i Spidsen for Hæren. Hanthopper slog Romerne
og fangede selv Regulus. I de følgende år førtes
Krigen med afvekslende Held navnlig for Sicilien,
hvor den carthaginiensiske Stofører Hamilcar,
Barbars hær havde taget Bygget Herce; Besiddelse,
til sidst fik Romerne aldeles Overhaand, og Car-
thago blev nødt til at slutte Fred 241. Ro-
merne fik Sicilien. For første Gang kunde
Rom kaldes Verdens Behersker. — I de følgen-
de år søgte Hamilcar at udbrede Carthagos
Magt ikke alene i Afrika, men ogsaa i Spanien,
for at Carthago kunde blive magtig nok til
igjen at optage Kampen med Romerne, til hvil-
ke Hamilcar havde fattet et brændende Haad.
Romerne kunde ikke forhindre Hamilcar i at
udbrede sin Magt, da de blev bragte i Nød
ved Gallernes Indfald, og lod sig nøje med at
afslutte en Overenskomst med Hamilcar, ifølge
hvilken Carthaginiensere ikke maatte overstige
de 6. lvs. Gallerne blev lettere besejrede, end man

havde ventet, og Romerne Toge det cisalpinske
Gallien i Besiddelse. Hamilcar var imidlertid
falden i Krigen, og hans Søn Hærschef
havde faaet Overkommandoen; men i 220 blev
han uddet af Vjen, og Hæren valgte nu
Hamilcars Søn Hannibal til Stofører. Han-
nibal fattede strax den Plan at drage til
Italien og angreb derfor Sagunt en græske Ko-
loni, som stod i Forbund med Romerne.
Sagunt blev aldeles ødelagt, og Hannibal drog
derpaa over Pyrenæerne med 60000 Mand, und-
gik med Forsigtighed en romersk Hær under
Publius Cornelius Scipio, som var bleven sendt
til Spanien, men var vendt tilbage ved Bygget
om Hannibals Hærmæske. Da Hannibal end-
elig efter en megen anstrengende Marsch var kom-
men ned paa den lombardiske Flod, talte
hans Hær kun 26000 Mand. Ved Ticino
mødte han Scipio, men ^{han} Hannibal vandt en
fuldstændig Sejr; dernæst drog han videre, og ved
Guelia slog han Silius Tapprenius Longus, som

var bleven sendt til Afrika, men var bleven kaldt
tillbage, ~~for~~ han var kommen til Sicilien. Han
rykkede Hannibal ind i Etrurien, og ved Bra-
sinnensiden mødte han den tredie romerske
Hær under Flaminius. Den romerske Hær blev
oprevent, og Vejen til Rom stod nu aaben for
Hannibal. Thræcken: Rom var stor. Hannibal
handed Slag: Slag oprevent tre romerske Hære,
og ingen Redning syntes mulig. Dog drog Hanni-
bal ikke mod Rom, men gennem Umbrien
til Syditalien for at rejse de undertryngte
Folk til Opstand mod Romerne. 216 slog han
atter en romersk Hær ved Cannæ, men dermed
begynder Strigen at forandre sig til Romers
Fordel. Romerne valgte nemlig Quintus Fabi-
us Maximus til Dictator, og han indlød
sig ikke i noget Slag, men skadede Hanni-
bal ved Kroton, hvorfor han fik tilnavnet
Cunctator. Da Hannibal ikke kunde tvinge
Romerne til noget afgjørende Slag, kom han i

stor Nød, især da en Hær, som Carthaginiensere
havde sendt ham til Undsætning blev under
hans Broder Hasdrubal, blev nedhugged ved Cle-
taurusfloden. Hannibal trak sig dernæst tillbage
til Syditalien, hvor han endnu holdt sig i
flere Aar. Men 202 satte Scipio over til Cartha-
go, og Hannibal blev kaldt hjem. Hermed
forled denne store Felthær Italien, hvor han
handed haabet at ~~si~~ skaffe sig et Rige.
Han søgte forjævel at indlede Underhandlin-
ger med Scipio, og 201 stod det afgjørende
Slag ved Zama, hvor Romerne fik aldeles
Overhaand. Atter maatte Carthago bestå om
Fred og fik den paa haardt Betingelser.
Det blev indskrænket til Afrika og selv, ikke
~~for~~ Strig uden Romernes Tilladelse, det skul-
de udlever alle sine Skibe og betale 10000 Talen-
ter inden 50 Aar. For anden Gang i Historien var
Rom Verdens Bæhersker.